

Grotesk utnyttelse av fattige kvinner

Surrogati. Loven som forbyr surrogati bør også gjelde for nordmenn i utlandet.

Kronikk

Einar Øverenget filosof, Humanistisk Akademi
Publisert: 07.des. 2012 06:00 Oppdatert: 06.des. 2012 22:09

[Regjeringen ønsker å senke aldersgrensen for adopsjon](#)

[Jeg ser frem til at mange helt rettmessig krever å få vite hvem faren deres er](#)

Det er grunn til å hevde at surrogati representerer et problem som bør møtes med strengere lovgivning enn i dag: Loven som forbyr surrogati bør også gjelde for nordmenn i utlandet.

Surrogati er ikke tillatt i Norge - men det er ikke forbudt for nordmenn å kjøpe surrogati i land hvor dette er tillatt. Det åpner selvfølgelig for at de som ønsker å kjøpe surrogati kan gjøre dette utenfor Norges grenser. På denne måten settes loven som forbyr surrogati i praksis ut av spill - ikke minst fordi den eneste reaksjonen vi kan gjøre gjeldende i etterkant er en som vil ramme de barna som blir født ved surrogati.

I og med at surrogati ikke er tillatt i Norge, er det heller ingen særskilte regler for etablering og overføring av foreldreskap. Det vil i teorien kunne skape problemer for dem som tar med seg surrogatfødte barn hjem til Norge - men samtidig er det grunn til å understreke at vi ikke kan straffe de barn som blir født på den måten ved å gjøre dem statsløse.

Praktiseres i Norge

Derfor har vi nå den situasjon at selv om surrogati er forbudt i Norge, så praktiseres surrogati like fullt i Norge: De som har kjøpt surrogati bor innenfor landets grenser, sammen med de barna som er født ved surrogati. Denne situasjonen bør bekymre oss, all den tid det må være en grunn til at vi mener at surrogati bør forbys.

Vi har vel ikke et lovforbud fordi vi mener at det er den geografiske lokaliseringen som gjør surrogati uakseptabelt: At det er uakseptabelt om det skjer i Norge, men akseptabelt om det skjer andre steder i verden. Jeg vil anta at vi har et forbud mot surrogati fordi vi mener det er noe ved aktiviteten i seg selv som gjør at den bør forbys.

Om man går litt nærmere inn på hva surrogati innebærer i praksis, er det ikke vanskelig å få øye på hva det er: Surrogati-industrien er en grotesk utnyttelse av fattige kvinner. Den reduserer fattige kvinner til rene fødeverktøy, uten respekt for deres integritet, helse og menneskeverd. Den legger til rette for kjøp og salg av barn, der selgeren er en fattig kvinne som selger sitt barn (som hun i henhold til norsk lov er mor til fordi det er hun som har båret det frem) fordi hun ikke ser noen annen måte å tjene til livets opphold på.

Les også

Et morshjerte

Kronprinsesse Mette-Marits reise til India er isolert sett uproblematisk. Alle misoppfatningene om surrogati er et mye større problem for debatten.

Moralsk akseptabelt?

Spørsmålet melder seg: Er det moralsk akseptabelt å være delaktig i å skape et marked for surrogati? Jeg har kikket litt på argumentene som benyttes for å legitimere denne formen for menneskehandel, og jeg ser at de samme argumentene kan benyttes for å legitimere menneskehandel de fleste av oss betrakter som forkastelig.

«Disse kvinnene dekker et behov, og vi kompenserer dem økonomisk for at de dekker dette behovet - hva er vel galt ved det?» Det er en rekke former for handel vi ikke aksepterer selv om de oppfyller disse kriteriene.

«Noen av disse kvinnene har ingen annen mulighet til å tjene penger - og de får godt betalt», blir det hevdet. Sant nok, og det er nok også grunnen til at det finnes mange prostituerte i fattige land. De har ingen annen måte å tjene penger på - og vi mener allikevel at prostitusjon er uakseptabelt.

«De velger det selv», hevdes det. Frihetsargumentet veier tungt, men da må vi også vurdere hvorvidt det er tilstrekkelig fravær av tvang. Kvinner i en fortvilet økonomisk situasjon blir gitt tilbud om å føde et barn for deretter å gi det fra seg mot økonomisk kompensasjon: Er det frihet - eller er det å utnytte kvinner i en vanskelig økonomisk situasjon. I tillegg viser det seg at agenter og andre har sterke økonomiske interesser i at fattige kvinner blir surrogatmødre - og at det dermed også utøves kraftig press.

En bransje tuftet på fattigdom

Tross alt, hvor mange kvinner ville bli surrogatmødre om de ikke økonomisk sett var tvunget til det? Det er ikke rike og velstående kvinner som gir fra seg barna de har født - i bytte mot penger. Dette er en bransje som er tuftet på fattigdom. Ofte ekstrem fattigdom.

«Det er et marginalt problem, så det er ikke noe å hefte seg ved», er det blitt hevdet. Det stemmer ikke helt. I India har det utviklet seg til et satsingsområde. Man antar at det årlig fødes 25 000 surrogati-barn i India - og det er en voksende industri som

omsetter for titalls milliarder.

” *Disse kvinnene blir brukt som fødemaskiner ganske enkelt fordi de ikke har noe valg: De er fattige.*

I takt med industriutviklingen varsles det om økende grad av undertrykking og utnyttning av surrogatmødrene. Selv i Norge er det slående å se at surrogatmødre omtales på en måte som fratår dem annen verdi enn den rent instrumentelle. Surrogatmødre omtales som rene midler, ja, de sammenlignes endog med et organ. «Innleid livmor», blir de kalt - ikke «mor», som er den rette juridiske betegnelsen i henhold til norsk lov, ikke «person», som er den rette moralske betegnelsen. Disse kvinnene blir brukt som fødemaskiner ganske enkelt fordi de ikke har noe valg: De er fattige.

Kjøpers ønsker regjerer

Rapporter fra Indias fødefabriker varsler om dystre tilstander for surrogatmødrene. Deres oppgave er å produsere levende velskapt barn, hvordan det går med dem er det ingen som bryr seg om. Det er kjøpers ønsker som regjerer. Enkelte må akseptere keisersnitt for å tilpasse seg de kommende foreldres ønsker om fødetidspunkt, andre må akseptere behandling som beskytter fosteret selv i de tilfeller der mors liv er truet som en følge av svangerskapet. Omfattende skader og dødsfall er en del av industrien - men surrogatmoren er uten beskyttelse. Hun oppfattes som et rent middel uten egenverdi. En nødvendig etappe i produksjonen av et barn.

Ulovlig også utenfor Norge?

Dette gir grunn til bekymring - og også til å vurdere eksisterende lovgivning. Kan vi akseptere en lovgivning som ikke tar krenkelsen alvorlig? Norsk lovgivning gjelder for det meste i Norge, men det finnes områder der norsk strafferett også får anvendelse i utlandet. Dette gjelder for eksempel loven om kjøp av seksuelle tjenester. Fra 1. januar har det vært ulovlig for nordmenn å kjøpe sex, og dette forbudet gjelder også i utlandet - helt uavhengig om det er lov der.

Det kan være at vi bør vurdere tilsvarende lovgivning for surrogati - ikke minst for å understreke alvoret for dem som vurderer å kjøpe surrogati i utlandet.

Vil DU Prøve Slankesuksessen Reduvekt?

Du kan nå få en gratis prøvepakke som inneholder 1 måneds forbruk!

www.reduvekt.no

Hjelp barn i hele verden - støtt UNICEF

Hver dag dør barn unødvendig. Med din hjelp kan vi endre dette!

www.unicef.no

Bøker for barn

Alderstilpassede barnebøker med gratis velkomstpakke!

www.Goboken.no

Mest lest meninger
